

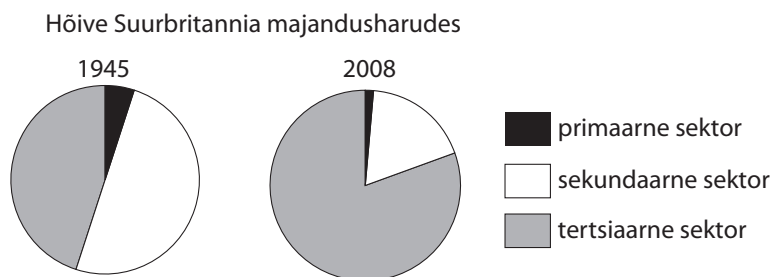
1. Kirjutage majandustegevused tabelisse õigesse kohta.

Majandustegevused: leivatoodete valmistamine, side- ja postiteenused, teraviljakasvatus, kemikaalide tootmine, pangaülekanded.

Primaarne sektor	Sekundaarne sektor	Tertsiaarne sektor

2 p

2. Vastake küsimusele diagrammi põhjal.

Tooge välja ja põhjendage kahte muutust Suurbritannia hõive struktuuris.

1. muutus: _____

Põhjendus: _____

2. muutus: _____

Põhjendus: _____

2 p

3.1. Selgitage, mis on rahvusvaheline firma.

1 p

3.2. Miks on rahvusvaheliste firmade roll maailmamajanduses väga suur?

1) _____

2) _____

2 p

4. Põhjendage väidet: „Ühiskonna jõukuse kasv sööb loodust”.

2 p

5. Järgmistele küsimustele vastamisel kasutage Malawi kohta antud infot.

Rahvaarv 11,4 miljonit

Linnarahvastik 16%

Keskmine asustustihedus 96 inimest km²

Kirjaoskajaid 63% täiskasvanutest

Hõive põllumajanduses 90%

Sündimus 43‰

Haritavat maad 22% riigi territooriumist

HIV nakatunuid/AIDSi haigestunuid 940 tuhat

Mets katab 27% riigi territooriumist

Üks arst 68481 inimese kohta.

5.1. Valige antud faktidest neli, mis näitavad, et Malawi on arengumaa. Selgitage, kuidas need faktid iseloomustavad Malawi madalat arengutaset.

1. fakt _____ , selgitus _____

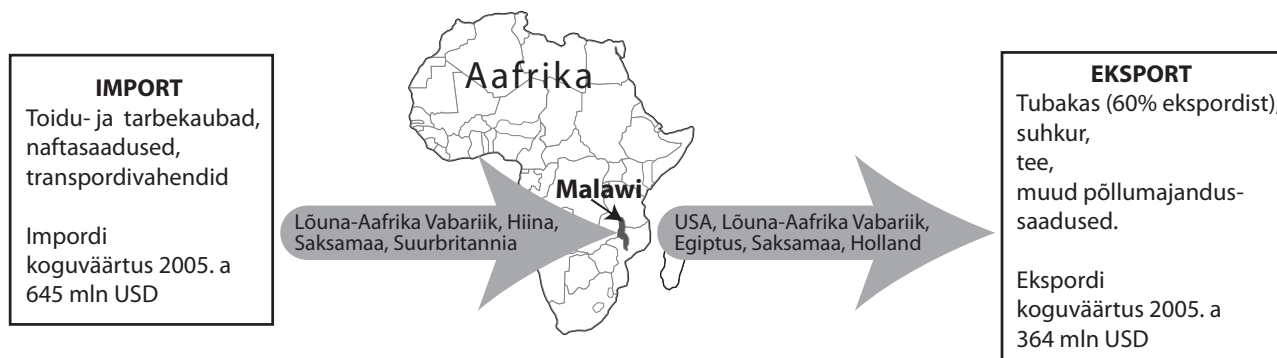
2. fakt _____ , selgitus _____

3. fakt _____ , selgitus _____

4. fakt _____ , selgitus _____

4p

5.2. Tooge Malawi näitel välja arengumaale tüüpilised väliskaubanduse jooned.

1) _____

2) _____

2p

5.3. Selgitage, mis probleemid võivad kaasneda taolise väliskaubanduse struktuuriga.

1) _____

2) _____

2p

6. Lugege tekst läbi ja vastake küsimustele.

Mööbli valmistamisel kasutatakse suhteliselt palju käsitsi tööd, mille eest makstakse Hiinas töölisele dollar kuni poolteist päevas. Seetõttu tasub transpordikuludest hoolimata toota Euroopa turu jaoks mööblit Aasias. Hiina ärimeeste soodsate pakkumiste tõttu kaotavad mitmed Eesti ettevõtjad järjest enam eksporditurgu. Näiteks kaotas Võru mööblitootja AS Wermo müügipartneri IKEA, kes teeb koostööd hiinlastega. Konkurentsiojas on oluline ka toodangu hulk: hiinlased ei tooda väikestes kogustes, vaid löövad massiga. Tulevikus mõjutab Hiina Euroopa majandust veelgi enam. Konkurentsipüsimiseks peavad tootjad panustama tehnoloogiasse, mis vähendab tööjõu vajadust. Eestile võib jääda väikepartiide tootmise nišš.

6.1. Miks paljud Euroopa ettevõtted viiakse üle Hiinasse?

- 1) _____
2) _____ 2 p

6.2. Kuidas saaksid Eesti ettevõtted kindlustada oma osaluse eksporditurul?

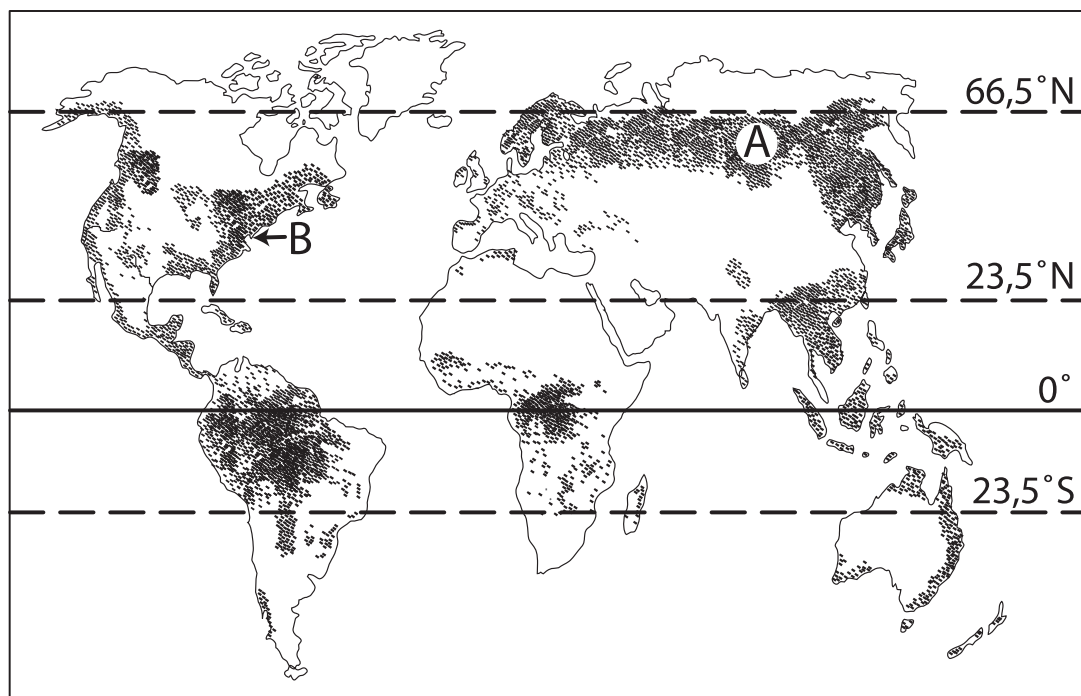
- 1) _____
2) _____ 2 p

7. Kirjutage kaardil tähtedega **A-C** märgitud riikide ja **D-F** märgitud pealinnade nimed vastavale joonele.

- A) (riik) _____ 0,5 p
B) (riik) _____ 0,5 p
C) (riik) _____ 0,5 p
D) (pealinn) _____ 0,5 p
E) (pealinn) _____ 0,5 p
F) (pealinn) _____ 0,5 p

8. Kaardile on märgitud metsade levikuala.

8.1. Mis tüüpi metsad kasvavad kaardil A-ga tähistatud piirkonnas? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ parasvöötme okasmetsad
- B. ☐ parasvöötme lehtmetsad
- C. ☐ kuivad lähistroopilised metsad
- D. ☐ niisked lähistroopilised metsad
- E. ☐ ekvatoriaalsed vihmametsad

1 p

8.2. Mis tüüpi metsad kasvavad kaardil B-ga tähistatud piirkonnas? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ parasvöötme okasmetsad
- B. ☐ parasvöötme lehtmetsad
- C. ☐ kuivad lähistroopilised metsad
- D. ☐ niisked lähistroopilised metsad
- E. ☐ ekvatoriaalsed vihmametsad

1 p

8.3. Selgitage kahe näite abil, millised keskkonnaprobleemid võivad kaasneda metsade pindala olulise vähenemisega Maal.

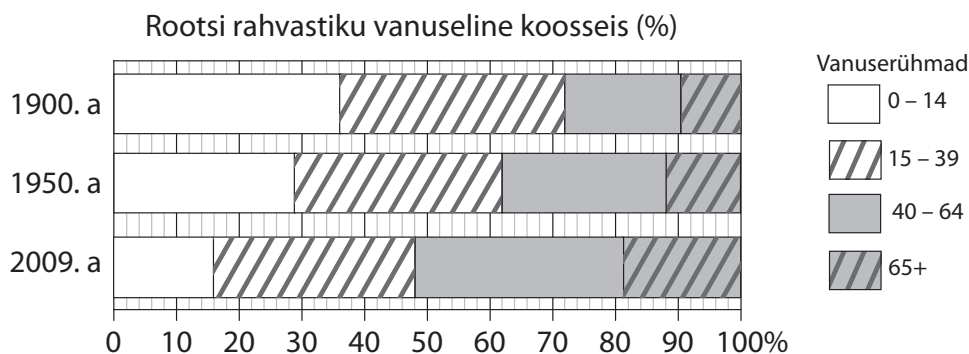
1) _____

2) _____

2 p

9.1. Kui suure osa Rootsi rahvastikust moodustas 1950. aastal 40–64-aastaste vanuserühm?

Vastus: _____ % 1 p

9.2. Tooge välja kaks olulist muutust Rootsi rahvastiku vanuselises struktuuris ajavahemikul 1900–2009 ning põhjendage neid.

1. muutus: _____

Põhjendus: _____

2. muutus: _____

Põhjendus: _____

2 p

9.3. Nimetage kaks võimalikku probleemi, mis tulenevad Rootsi rahvastiku vanuselisest struktuurist ning tooge mõlema probleemi puhul välja rahvastikupoliitiline abinõu, mis võimaldaks probleemi leevendada.

Rahvastiku vanuselisest struktuurist tulenev probleem Rootsis	Abinõu probleemi leevendamiseks
1.	
2.	

2 p

10. Kriipsutage alla sobiv sõna väite lõpetamiseks ja põhjendage väidet.

10.1. Arenenud riikides on linnastumise tase **kõrge/madal** (valige sobiv variant),

0,5 p

sest _____

1 p

10.2. Arengumaades kasvavad linnad **kiiresti/aeglaselt** (valige sobiv variant),

0,5 p

sest _____

1 p

11. Märkige iga lause järelle tabelisse **X** vastavalt sellele, kas see iseloomustab ekstensiivset või intensiivset põllumajandust.

- A. Istandustes kasvatatakse kohvi ja banaane ekspordiks.
- B. Mitmel pool Aafrikas haritakse alepõlde.
- C. Rantšodes kasvatatakse suurtel looduslikel rohumaadel lihaveiseid ja lambaid.

Ekstensiivne põllumajandus Intensiivne põllumajandus

1 p

1 p

1 p

12.

Kriipsutage alla sobiv sõna väite lõpetamiseks ja põhjendage väidet.

Pildil **A** on kujutatud **ekstensiivset/intensiivset** (valige sobiv variant) põllumajandust, sest

0,5 p

1 p

Pildil **B** on kujutatud **ekstensiivset/intensiivset** (valige sobiv variant) põllumajandust, sest

0,5 p

1 p

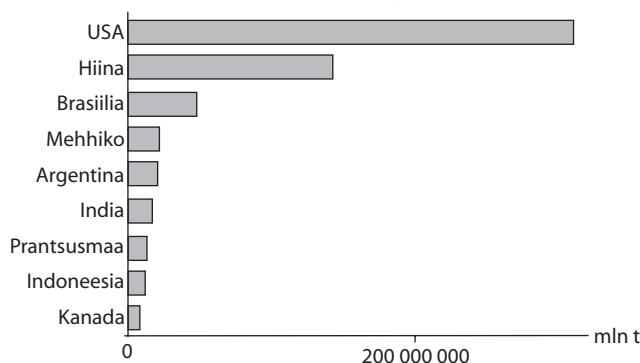
13. Tooge kaks näidet põllumajanduse negatiivse mõju kohta keskkonnale.

1) _____

2) _____

2 p

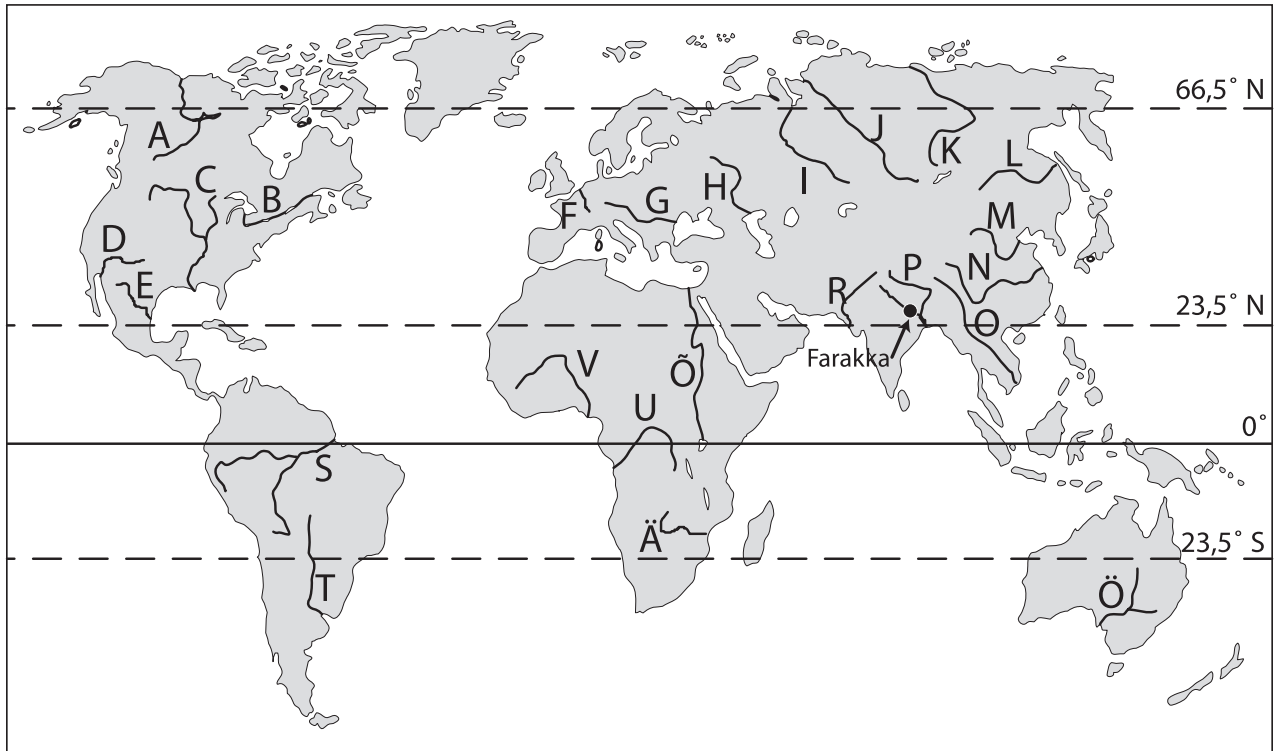
14. Mis kultuurtaime suuremad kasvatajad on diagrammil kujutatud? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ mais
- B. ☐ riis
- C. ☐ kartul
- D. ☐ kohv
- E. ☐ tee

1 p

15.1. Märkige nimetatud jõgede juurde täht, millega see jõgi on kaardil tähistatud.

Kongo _____ 0,5 p

Huanghe _____ 0,5 p

Amazonas _____ 0,5 p

Volga _____ 0,5 p

Doonau _____ 0,5 p

Mississippi _____ 0,5 p

15.2. Milline antud jõgedest on aasta läbi ühtlaselt veerohke? Õige vastus märkige **X**-ga.

A.	☐	Jõgi O
B.	☐	Jõgi U
C.	☐	Jõgi J
D.	☐	Jõgi Ö

1 p

Põhjendage: _____

1 p

15.3. Millisel jõel esineb kevadine suurvesi? Õige vastus märkige **X**-ga.

A.	☐	Jõgi N
B.	☐	Jõgi S
C.	☐	Jõgi U
D.	☐	Jõgi K

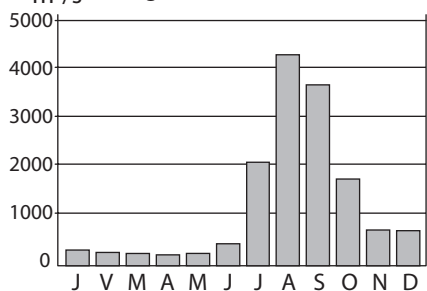
1 p

Põhjendage: _____

1 p

15.4. Põhjendage Gangese vooluhulga muutumist aasta jooksul Farakkas.

m³/s Gangese vooluhulk Farakkas

2 p

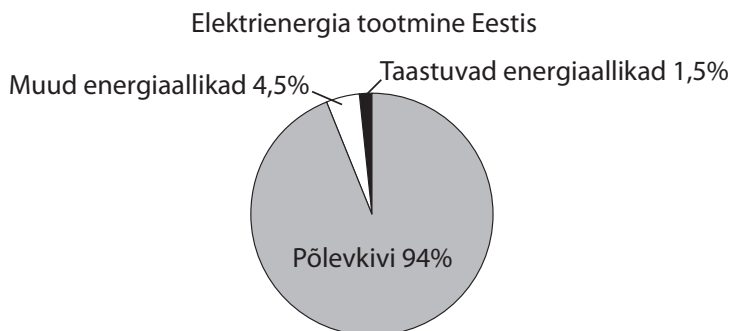
16. Hüdroenergia tootmine on küllaltki keskkonnasõbralik, kuid maailma veejõust on kasutatud ainult 20%. Põhjendage, mis takistab hüdroenergia ulatuslikumat kasutusele võtmist.

1) _____

2) _____

2 p

17. Tooge välja Eesti energiamajanduse tugev külг ja nõrgad küljed.

Tugev külг:

1 p

Nõrgad küljed:

1) _____

2) _____

2 p

18. Eesti valitsus otsustas tõsta taastuvenergia osakaalu elektritootmises 5,1%-le. Miks on see oluline? Esitage kolm argumenti.

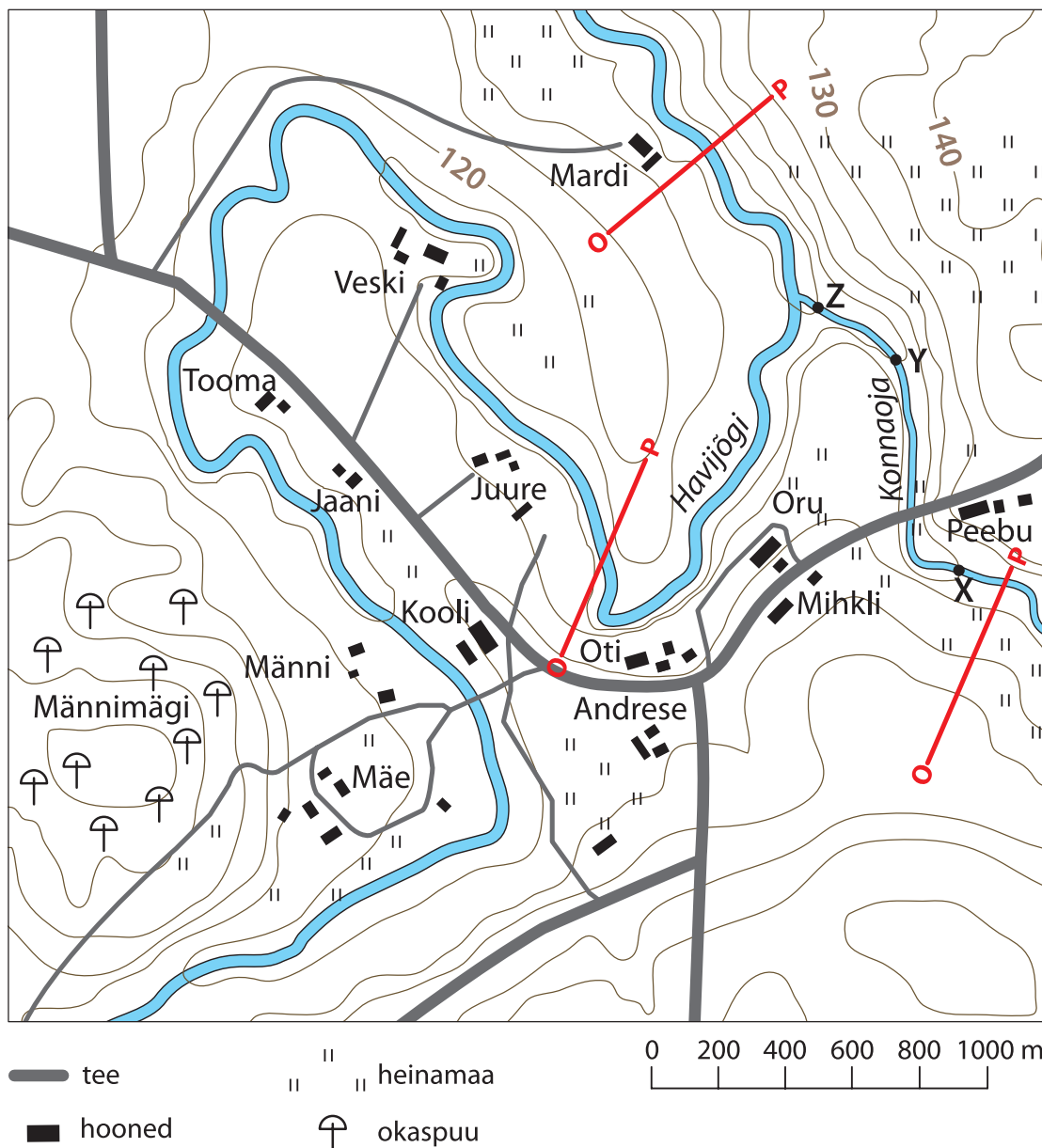
1) _____

2) _____

3) _____

3 p

19. Järgmistele küsimustele vastamisel kasutage kaardil olevat infot.

19.1. Mis suunas voolab Havijõgi? Märkige kaardile jõe voolusuund noolega.

1 p

19.2. Viirutage kaardil piirkond, kus Havijõe oru veer on kõige järsem.

1 p

19.3. Kummas kaardil tähistatud lõigus, kas X-Y või Y-Z, on Konnaoja voolukiirus suurem? Õige vastus märkige X-ga.

- A. ☐ X-Y
B. ☐ Y-Z

0,5 p

Mille põhjal otsustasite? _____

1 p

19.4. Kas Mihkli talu juurest näeb Veski talu? Õigele vastusele tõmmake joon alla.

Vastus: **Jah / Ei**

0,5 p

Põhjendage: _____

1 p

19.5. Kui suur on Männimäe absoluutne kõrgus? Kõige täpsem vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 160 m
 B. ☐ 150 m
 C. ☐ 140 m
 D. ☐ 120 m

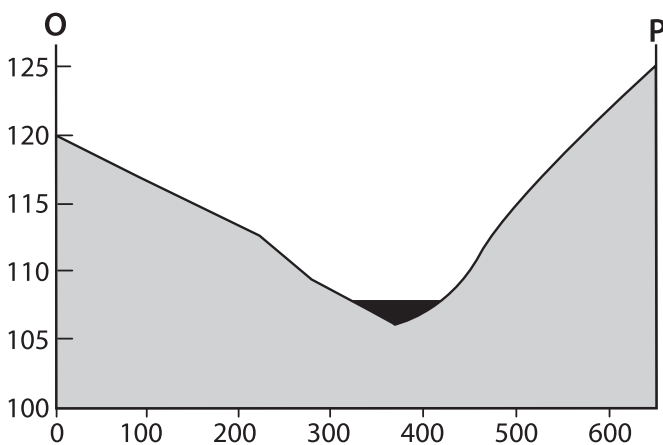
1 p

19.6. Kui suur on Männimäe suhteline kõrgus Männi talu juurest mõõdetuna? Kõige täpsem vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 15 m
 B. ☐ 20 m
 C. ☐ 25 m
 D. ☐ 30 m

1 p

19.7. Mis kohast on tehtud jõeoru läbilõige **O–P**? Õige vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ Peebu talu juurest
 B. ☐ Oti talu juurest
 C. ☐ Mardi talu juurest

1 p

19.8. Kui suur on vahemaa Kooli talust Tooma taluni? Kõige täpsem vastus märkige **X**-ga.

- A. ☐ 5 km
 B. ☐ 500 m
 C. ☐ 1 km
 D. ☐ 100 m

1 p

20.1. Selgitage, mis on **külm hoovus**.

2 p

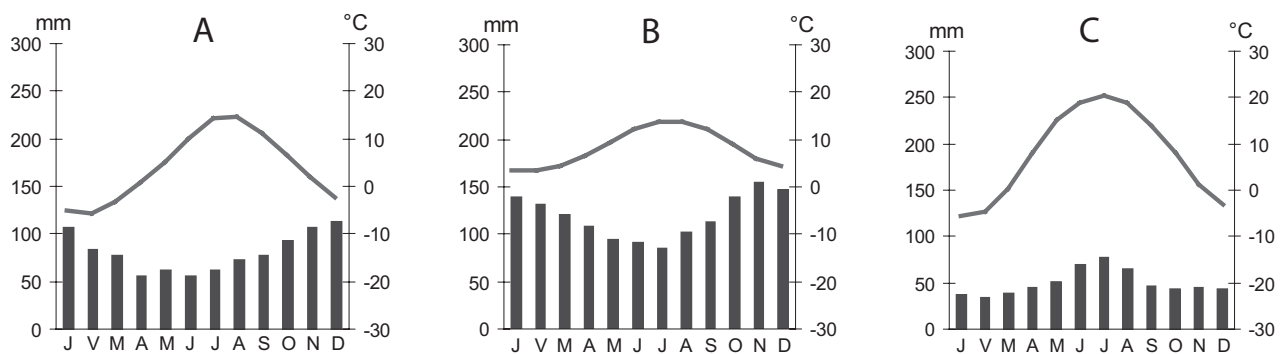
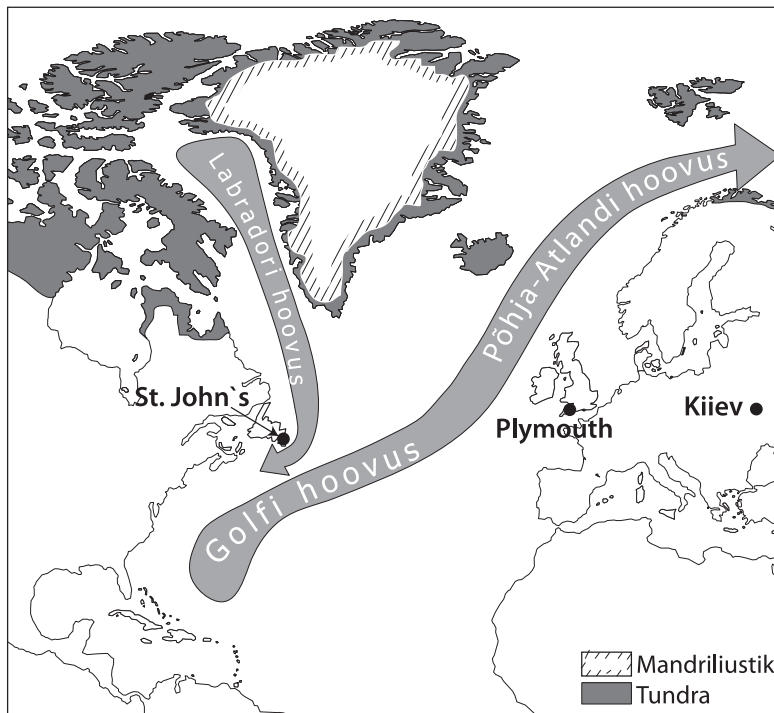
20.2. Miks tekivad hoovused?

1) _____

2) _____

2 p

21. Järgmistele küsimustele vastake kaardi ja kliimadiagrammide põhjal.

21.1. Kaardile on märgitud kolm samal laiuskraadil asuvat linna: St. John's, Plymouth ja Kiiev. Milline kliimadiagramm, millise linna kliimat iseloomustab? Põhjendage.

Kiievi kliimat iseloomustab diagramm ____ (vastavat kliimadiagrammi tähistav täht), 0,5 p
sest _____ 1 p

Plymouthi kliimat iseloomustab diagramm ____ (vastavat kliimadiagrammi tähistav täht), 0,5 p
sest _____ 1 p

St. John'si kliimat iseloomustab diagramm ____ (vastavat kliimadiagrammi tähistav täht), 0,5 p
sest _____ 1 p

21.2. Miks on Kanadas tundra levinud kaugemale lõunasse kui Skandinaavias?

_____ 1 p

22. Antud näitajad iseloomustavad Päikese kõrgust horisondist keskpäeval: 6°; 53°; 9°; 55°. Paigutage need näitajad tabelis õigesse kohta.

Suvisel pööripäeval
Talvisel pööripäeval

Vaindloo saar	Naha küla

0,5 p
0,5 p
0,5 p
0,5 p

23. Kaardile on märgitud piirkonnad, kus esineb happesademeid.

- 23.1. Selgitage, kuidas tekivad happesademed?

2 p

- 23.2. Miks esineb happesademeid just kaardile märgitud kohtadess?

1 p

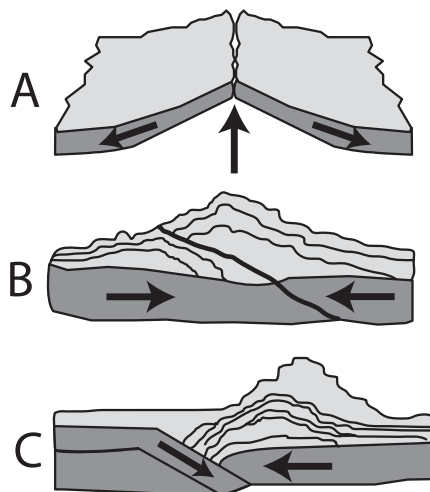
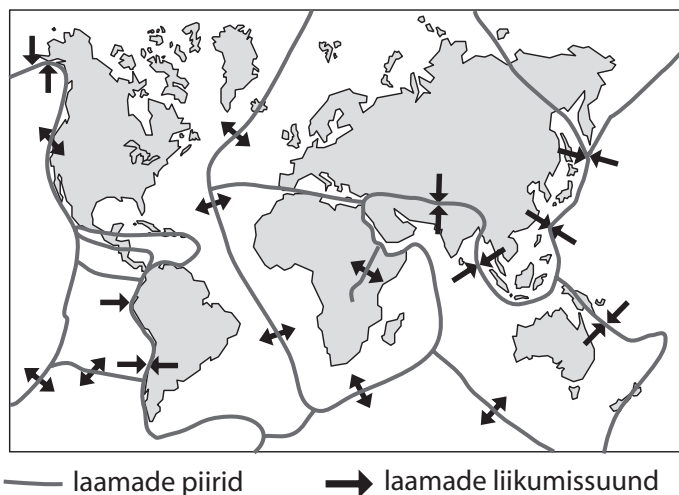
- 23.3. Selgitage näite abil happesademetete mõju **elusloodusele**.

1 p

- 23.4. Selgitage näite abil happesademetete mõju **eluta loodusele**.

1 p

24. Vastake küsimusele, toetudes joonistel olevale infole.

24.1. Milline joonis (A, B või C) iseloomustab kõige täpsemalt Himaalaja mäestiku teket?

Himaalaja teket iseloomustab kõige täpsemalt joonis _____

0,5 p

Põhjendage: _____

1 p

25. Seletage laamtektoonika teooriale toetudes järgmisi fakte.

25.1. Suurem osa maailmamere süvikutest paikneb Vaikse ookeani äärealadel.

1 p

25.2. Mereorganismide fossiile on leitud Himaalajas 4000 m kõrgusel.

1 p

25.3. Islandi keskosas on kivimid nooremad kui saare lääne- ja idaosas.

1 p

26. Selgitage temperatuuri ja sademete hulga mõju keemilisele murenemisele.

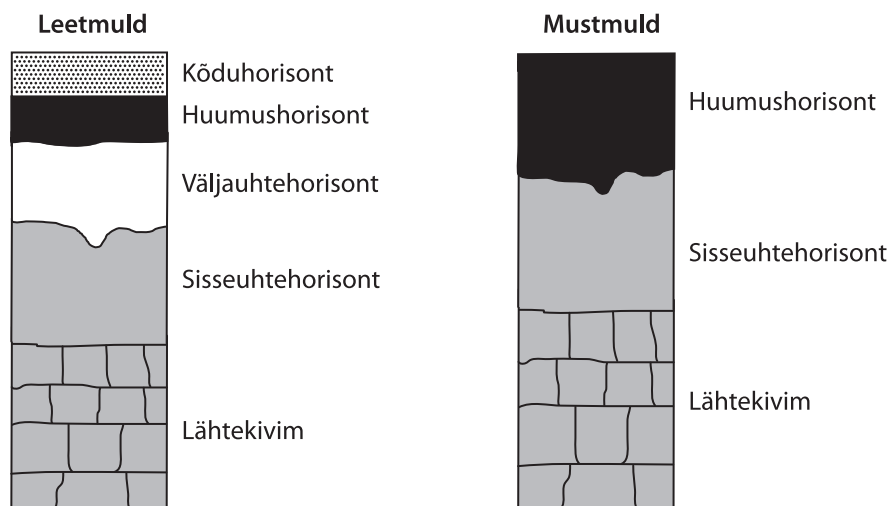
Temperatuuri mõju: _____

1 p

Sademete hulga mõju: _____

1 p

27. Tooge välja **leet-** ja **mustmulla** olulised erinevused ning nende tekkepõhjused.

1. erinevus _____

Põhjus: _____

2. erinevus _____

Põhjus: _____

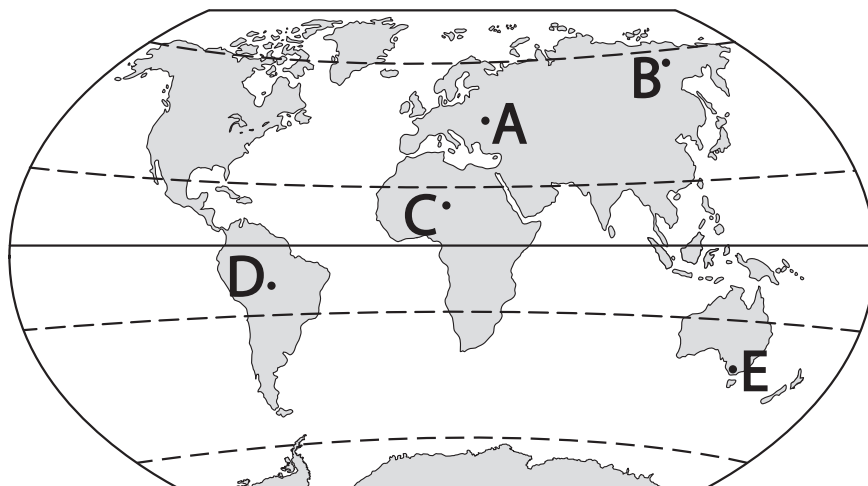
4 p

28. Mis loodusvööndile on mustmuld tüüpiline? Õige vastus märkige **X**-ga.

A.	☐	vihmamets
B.	☐	parasvöötme rohtla
C.	☐	okasmets
D.	☐	lehtmets
E.	☐	tundra

1 p

29. Millisele kaardile märgitud kohale on mustmuld iseloomulik? Õige vastus märkige **X**-ga.

A.	☐	Koht A
B.	☐	Koht B
C.	☐	Koht C
D.	☐	Koht D
E.	☐	Koht E

1 p